

A nagytestvérem temetése utáni napon – előtte anyám ötször-hatszor roskadt össze a bánattól – visszamentem a kisvárosi iskolába. A fehér srácok, a barátaim és más nyolcadikosok a kezemet rázogatták, a hátamat veregették, fura

24 Sherman Alexie

NEM KELL KIMONDA- NOD, HOGY SZERETSZ

és kedves dolgokat mondtak. Visszafogottak lettek a bánat jelenlétében. Udvariasan kezelték a bánatomat. Nem értettem. Túláradó érzelmű anyanevelt. Néha a rossz érze-

lem süttött belőle, de akkor is érzélem volt. Apámat pedig láttam részegen sírni, közben zagyva szerelmes dalokat énekelt, és összehugyozta a nadrágját. Szóval, nem sok közöm volt a visszafogottsághoz.

Egy évvel a nővérem halála után az egyik fehér osztálytársam halt meg autóbalesetben. Tanyán nőtt fel, minden nap westerningben és cowboy-csizmában jött. És folyton vigyorgott, a szekrénye tele volt kólásüvegekkel és sajtos chipses zacskókkal. Nagyvonalúan megosztotta velünk a készletét. Voltak napok, amikor se reggelire, se ebédre nem jutott pénzem, ilyenkor Donny gyorskajáin éltem. Az iskolában senki nem tudta, mennyire szegény vagyok. Soha nem szóltam, hogy nincs mit ennem. Ingyen ebédet is kaphattam volna, de inkább nem mentem be az ebédlőbe. Attól féltem, másképp néznének rám, ha megtudnák. Egy szegény gyerek sosem lesz népszerű, igaz?

Az egész osztály, mind az ötvenen elmentünk Donny temetésére. A templomban beültem a hátsó padba és sírtam. Szerettem Donnyt. Hiányozni fog. Olyan fiatalon halt meg. Voltam már több tucat virrasztáson és temetésen, és most úgy éreztem a sok kis külön bánat összeállt, hogy egy végeérhetetlen nagy legyen belőle, mintha az exponenciális matek miatt mindegyik eggyel rosszabb lett volna az előzőnél. Szóval, ez a gyász most akkora volt, mint az összes többi együtt, plusz még egy. Aztán abbahagytam a sírást, amikor észrevettem, rajtam kívül milyen kevesen mutatják ki az érzelmeiket. Még sosem láttam ennyi sztoikus nyugalmú embert egy temetésen. Sosem láttam, hogy egy temetés ilyen csendes és udvarias legyen. Az én törzsem nem így temeti a halottait. Mi jajgatunk, zokogunk és mocskos vicceket mesélünk a sírnál.

Egészen ledermesztett, hogy Donny legközelebbi családtagjai – a kisöccse, anyja, apja és a nagyszülei – oldalvást ültek egy átlátszó fekete paraván mögött. Alig tudtam kivenni a vonásaikat. Tőlünk külön gyászoltak. Összszavarodtam. Hogyan gyászolhatnak az emberek, ha nem együtt? Miért jobb egy külön helyen? Nem kételkedtem a fájdalomuk nagyságában. Nem akartam megítélni, mennyire gyászolnak. Csak nem értettem, miért így. Először éreztem idegennek magam. A földnek lehettem őslakója, de az Államokban én voltam az elsőgenerációs kulturális emigráns. És éppen olyan

helyen éltem, ahol az emberek nem úgy gyászoltak, ahogyan én. Később, újra az iskolában, még jobban megdöbbentett, hogy a legtöbb osztálytársam először volt temetésen. Donny Piper volt az első halottjuk. Azt hittem, viccelnek. De nem. Az én fehér osztálytársaim szinte semmit nem tudtak a halálról. Persze nem számoltuk össze, de abból, amit aznap meséltek, arra következtettem, hogy én már több temetésen voltam, mint az összes fehér osztálytársam együttvéve.

Később, még azon a héten a tanárnak ki kellett mennie valahova, és megkért, írjam össze a hiányzókat.

Gyorsan futottam végig a neveken, A-tól O-ig. Aztán azt kérdeztem: – Donny Piper?

A teremben nagy csönd lett.

– Donny Piper? – kérdeztem. – Donny?

És még mindig nem jöttem rá. – Donny? – kérdeztem. – Merre vagy?

Aztán mégiscsak fölfogtam, hogy a halott barátomtól várok választ. Úgy elszégyelltem magam, úgy fájt, hogy az asztalomra borultam, és sírtam. Senki nem szólt. Sem akkor, sem később. Az osztályból senki soha nem tette szóvá, ami történt. Senki nem szidott, gúnyolt vagy vigasztalt. Magamra hagytak az érzéseimmel. Sírtam hát még percekig, aztán kihúztam magam, és folytattam a névsorolvasást.

Egy évvel korábban, azon a nővérem temetése utáni napon, csak ültem az asztalomnál, és azon gondolkodtam, hogyan is lehetnék valaha boldog a nővérem nélkül. Ő volt az egyetlen, aki hitt benne, hogy író leszek. Én csak nevettem az ötleten.

– Indiánok nem írnak könyveket – mondtam. Amennyire tudom, nem is írtak. Sosem került a kezembe olyan könyv, amit indián írt volna, csak egy évtizeddel a nővérem halála után.

Negyedikes voltam, amikor írtam neki egy halloweenes történetet. Már nincs meg, de emlékszem egy sorára: „Amikor a szellemek fölcsoncolódtak a lépcsőn, olyan hangot adtak a csontjaik, mint a pow-wow csengettyűk.” Igen, megismételtem a „csont” szót. És igen, ígét csináltam belőle. A nővérem fölkiáltott, mikor olvasta.

– Junior! – mondta. – Hogy bírsz kitalálni ekkora hülyeséget?

– Nem tudom – feleltem. – Csak behunyom a szemem, és belül látom, ami történik.

– Írnod kellene egy egész könyvet! – mondta. Én meg nevettem az örült ötleten.

Egy biztos: eszembe nem jutott az írás, mikor a nővérem temetése utáni napon ott ültem az osztályban, a nyolcadikosok között. Talán éppen azon gondolkodtam, mi a fenének járok egy olyan iskolába, ahol ennyi a fehér kölyök, ennyi az idegen.

Ekkor Barb lépett be a terembe, meglátott az asztalomnál, és levegőért kapkodott. Hozzám rohant, és úgy megölelt, hogy alig kaptam levegőt, aztán leterdelt elém.

– Hát élsz! – mondta.

26 – Hogy mi? – kérdeztem zavartan.

– Azt hallottam, meghaltál.

– Nem – mondtam –, a nővérem halt meg.

– Nem azt mondták, hogy „Sherman nővére halt meg”, hanem hogy „Sherman meghalt”.

Nem tudtam, mit felelhetnék.

Barb a kezemet szorongatva folytatta: – Annyira sajnálom, hogy meghalt a nővéred! És úgy örülök, hogy te élsz! Úgy szeretlek. Mindenki szeret.

Újra megölelt. És aztán a többi lány is, Pam, Rachel, Tiffany és mindkét Liza.

Csak néhány hónapja ismertem őket. És úgy emlékszem, nem mertem visszaölelni egyiket sem. Barb szavai visszhangoztak a fülemben.

Visszhangoznak ma is.

A nővérem meghalt. Én még szinte idegen voltam az iskolában. Aztán összehaverkódtam szinte mindenkivel. Miután kikerültünk a középiskolából, a barátságok mély ájulatba hulltak. De néhány sráccal egy életre megmaradt a kötelék, ma ők is középkorú felnőttek, mint én.

Barbot talán ha kétszer láttam az elmúlt harmincegy évben. Mégis gyakran gondolok rá. Ő volt az első ember, aki igazán rám nézett, aki igazán a szemembe nézett, és azt mondta: „Úgy szeretlek.”

És még mindig döbbenet állok, mert azt is hozzátette: „Mindenki szeret.”

A rákövetkező évben, az első napon, amikor gólyák lettünk, egyhangúlag megválasztottak az osztály elnökének. Donny Piper később, abban az iskolaévben halt meg. De akkor még felemelte a kezét, és rám szavazott.

Sírok, amikor ezt írom, és arra a délelőtre gondolok.

Az asztalomnál ültem, és végignéztem az osztálytársaimon – csupa fehér ember –, akik mind rám szavaztak. A negyvenkilenc főlemelt kéztől az osztályterem különös kertté változott. Büszkén álltam. És virágba borultam.

(Fordította: Lázár Júlia)